

MÍČOVÉ HRY JAKO PROJEV MODERNÍ DOBY

Rudolf Kischnick

V popředí zájmu dnešního člověka v oblasti tělesných cvičení jsou míčové hry. Ještě nikdy se nehrálo tolik s míčem jako v posledních padesáti letech. Od lehkého stolnětenisového míčku až po těžké medicinbaly jsou zastoupeny všemožné velikosti a látková složení. Symbol koule fascinuje dnešního člověka.

V celku vzato, antický Řek neměl vůbec vztah k míči, neboť smysl pojmu koule pro něho nebyl reprezentantem nebeského tělesa. Jeho pohled směřoval k Zemi, k pevnému a těžkému. Naše touha dnes jde ke kosmu. Řek přicházel z kosmických dálek a chtěl zdomácnět na Zemi. Dnešní člověk chce ven z materialismu, jeho pohled se tedy obrací k periférii, k obvodu. Chce překročit hranice pozemskosti a proniknout do světového prostoru. Staví se měsíční rakety a vypouští se družice, které doprovázejí Zem jako nové hvězdy. Problému nebeských těles se dostává neobyčejné pozornosti. Člověk by chtěl vědět, jaký je život na jiných hvězdách a za jakých podmínek by tam byl možný náš život. Touha po kosmu se projevuje v mnoha podobách. Jednou z nich jsou také míčové hry.

Ale právě míčové hry zakrývají možnost rozšíření vědomí až do hvězdných oblastí. Míčové hry, hlavně když jsou prezentovány jako senzace, odvrací milióny lidí od hledání cesty k duchu. Volný čas užívají lidé k tomu, aby šli na fotbalové hřiště a zabývali se kosmem po svém. Míčová hra se stala, ať už pro hráče nebo diváky, určitým druhem meditace kolektivního člověka. Není pochyb o tom, že červánky probouzejícího se duchovního vědomí jsou pro mnohé lidi nepochopitelné a vnitřně neúnosné. Hledají hmatatelnou náhražku a nacházejí ji tam, kde je skutečně určitý vztah ke kosmu, i když jen naprosto abstraktní.

Přehlédneme-li dnešní nejrozšířenější míčové hry, vidíme, že je možno je rozdělit do tří skupin. Do první skupiny patří fotbal a jeho odrůdy: házená, hokej, ragby, vodní pólo, pólo apod. Zde probouzí míč silné egoistické pocity. Jde o vlastnictví míče. Hráč je vtažen do sféry žádosti. Druhou skupinu reprezentuje tenis. Podle zásad hry sem dále patří volejbal, badminton, bouchaná, nohejbal apod. V těchto hrách není míč předmětem zápasu, ale je zprostředkujícím elementem. Zakládá vztahy mezi zde a tam:

Člověk přijímá a vrací. Tato zprostředkující role vychovává sociální cítění a vztahy mezi lidmi se vzájemně upravují. Třetím druhem jsou pálkové hry. V Americe jsou známé pod názvem baseball. Ve srovnání s fotbalem a tenisem má baseball docela jinou koncepci. Nemá nic společného s pozemským charakterem fotbalu a ani s duševním charakterem tenisu. Jeho charakter je svým založením duchovní. Vynálezce baseballu věděl víc, než

vynálezci fotbalu a tenisu. Z hledu do poměrů života samotného vytvořil hru, která nejjednodušším způsobem představuje duchovní souvislosti. Zde již vůbec nejde o míč, ale o člověka, který musí vykonat určitou cestu.

Hráč musí proběhnout určité mety a vrátit se k východisku. Míč je mu přitom buď dobrou hvězdou, nebo zlým osudem. Čím výše míč letí, tím je to lepší pro toho, kdo musí proběhnout předepsané mety. Běda však, když se hvězda stane kamenem, t.j. když se míč odpálí špatně, když se odpálení nepodaří, nebo když míč dopadne příliš brzy na zem a zmocní se ho protivník. Od té chvíle je běžec v nebezpečí, že bude zasažen, což má za následek, že nedosáhne svého cíle. V Německu se této hře říká Brennball, což je v překladu něco jako pálicí míček. Kdo nedosáhne včas na ochrannou metu, je spálen. Podobná německá hra Schlagballspiel se liší tím, že počet met se snižuje až k jedné. V obou hrách je však středem dění člověk. Je ústřední postavou. Co je jeho úkolem? Má proběhnout určitou dráhu. Ze své základny se musí dostat na místo, ležící uvnitř hracího pole a z něho se vrátit zpět na základnu bez toho, aby byl zasažen. Jestliže se mu to poštěstí, získal jeden běh. Co však tento běh vlastně znamená? Vše nasvědčuje tomu, že se tím myslí běh života, život jako takový.

Základna je oblast, ze které všichni pocházíme. Hrací plocha je pole naší pozemské působnosti. Otočný bod je střed života, nebo při více metách jsou tyto stupni, které musí dosáhnout každý, kdo se chce ve smyslu pokroku dál rozvíjet. Nakonec se vracíme zpět na základnu. Polaři představují mocnosti překážek, podle nichž musíme proběhnout bez toho, že bychom jim padli do rukou.

Takovou hrou jako je baseball se zesiluje já. Naproti tomu fotbalem a podobnými hrami se síla já zeslabuje. Duševní síly jsou zaměřeny pouze k zemi a slouží jen k boji o existenci. Baseball je hra celého mužstva. Dvanáct hráčů na každé straně tvoří dva celky. Na úspěchu nebo porážce se podílí celé mužstvo. Také toto je důležité, neboť skupinové vědomí je různé v různém věku. Nejsilnější je ve čtrnácti letech. Význam má od 12 do 16 let.

Do tohoto období se také nejlépe hodí baseball. Má se s ním začít ve 12 letech, ve 13 letech ho intenzivně cvičit a do 16 let dále hrát. Po této době musíme počítat s potřebou individualizace a dát žákům příležitost úplně se uvolnit ze skupinového svazku a postavit se na vlastní nohy. Nejvhodnějším prostředkem k tomu je pak tenis.

Tenis přemáhá skupinovitost a v tom je jeho význam. Baseball naproti tomu ještě jedinci svobodu nedává, ale určuje mu jeho místo v dvanáctičlankovém řádu. Prožití tohoto řádu je pro dítě velmi důležité, neboť tím prožívá svět způsobem, který je charakteristický pro duši rozumovou a duši pocitovou. Tato dualita rozumu a pocitů je v této hře totiž jasně prokazatelná. Protivníci venku v poli představují svými přihrávkami a nahazováním způsob, jakým se v životě chce vybit rozum. Druhá parta, která je na metách a jejímž úkolem je odpalovat a běžet, musí prožít celou tu impulsivnost, vázanou na duši, která jí je přisouzena úlohou ve hře.

Tenis má proti baseballu větší příbuznost s přítomností a připravuje moderní vědomý postoj. Tento je samostatnější a volnější, ale také zodpovědnější. Za všechno, co dosáhneme, vděčíme jen sobě.

Svůj pravý význam však tenis získává teprve ve vztahu k úlohám dospělého člověka, který se po překročení středu života snaží získat vztah k živému myšlení. Tenisem se člověk k něčemu připravuje, více se tím nedá dosáhnout. Když to vidíme z tohoto hlediska, nebudeme ho ani přeceňovat, ani podceňovat, ale správně ho zařadíme na jeho místo v lidském vývoji.